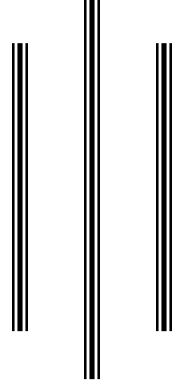

महिला विरुद्धको घरेलु हिंसा

(नवलपरासी जिल्ला दाउन्ने देवी गा.वि.स.वडा नं ५ को एक समाजशास्त्रीय अध्ययन)

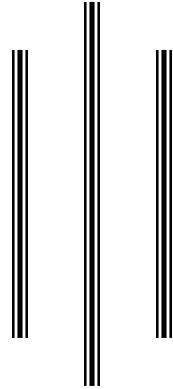

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा समाजशास्त्र सङ्काय अन्तर्गत समाजशास्त्र विषयको स्नातकोत्तर तहको उपाधी प्राप्तिको आंशिक आवश्यकता परिपुर्तिको लागि

समाजशास्त्र/मानवशास्त्र केन्द्रीय विभागमा

प्रस्तुत

शोधपत्र

प्रस्तुतकर्ता

शोभा अधिकारी

रोल नं. २२०

समाजशास्त्र/ मानवशास्त्र केन्द्रीय विभाग

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

कीर्तिपुर, काठमाडौं

२०६८

त्रिभुवन विश्वविद्यालय
मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र संकाय अर्न्तगत
समाजशास्त्र/मानवशास्त्र केन्द्रीय विभाग
कीर्तिपुर , काठमाडौं

सिफारिस पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र संकाय अर्न्तगत समाजशास्त्र तथा मानवशास्त्र केन्द्रीय विभागको स्नातकोत्तर उपाधिको आंशिक आवश्यकता पूरा गर्नको लागि श्री शोभा अधिकारीले मेरो निर्देशन र सुपरिवेक्षणमा “महिला विरुद्धको घरेलु हिंसा, नवलपरासी जिल्ला, दाउन्ने देवी गा.वि.स. वाड नं. ५ को एक समाजशास्त्रीय अध्ययन” विषयको शोधपत्र तयार पार्नु भएको छ । म उहाँको कार्य प्रति सन्तुष्ट छु र प्रस्तुत यस शोधपत्रलाई आवश्यक अन्तिम मूल्याङ्कन र स्वीकृतिको लागि सिफारिस गर्दछु ।

उप-प्रा.नीति अर्याल खनाल

शोध निर्देशक

समाजशास्त्र तथा मानवशास्त्र

केन्द्रीय विभाग, कीर्तिपुर

मिति २०६८/११/०९

त्रिभुवन विश्वविद्यालय
मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र संकाय अर्न्तगत
समाजशास्त्र/मानवशास्त्र केन्द्रीय विभाग
कीर्तिपुर , काठमाडौं

स्वीकृति पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र संकाय अर्न्तगत समाजशास्त्र विषयको स्नातकोत्तर तहको उपाधिको आशिक आवश्यकता पूरा गर्नको लागि शोभा अधिकारीद्वारा तयार पारिएको “महिला विरुद्धको घरेलु हिंसा नवलपरासी जिल्ला, दाउन्ते देवी गा.वि.स. वाड नं. ५ को एक समाजशास्त्रीय अध्ययन” विषयको शोधपत्रलाई स्वीकृत गरिएको छ ।

विभागीय प्रमुख

प्रा.डा. ओम गुरुङ्ग

शोध निर्देशक

उप-प्रा.नीति अर्याल खनाल

वाह्य निर्देशक

उप-प्रा.कपिल बाबु दाहाल

मिति २०६८/११/०९

कृतज्ञता ज्ञापन

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र संकाय अन्तर्गत समाजशास्त्र विषयको स्नातकोत्तर उपाधिको आशिक आवश्यकता पूरा गर्न यो शोधपत्र तयार गरिएको हो यस शोधपत्र तयार गर्ने क्रममा अध्ययन क्षेत्रको रूपमा छनौट गरिएको दाउन्ने देवी गा.वि.स. वडा नं. ५ का महिलाहरु सहभागी भएर ठूलो सहयोग गर्नु भएको छ । त्यसका लागि म उहाँहरु प्रति कृतज्ञ छु ।

शोधपत्र तयार पार्ने सिलसिलामा आवश्यक निर्देशन सरसल्लाह र सहि मार्गदर्शन गर्नुहुने उप-प्राध्यापक नीति अर्याल खनाल ज्यू प्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु । यस शोधपत्र तयार गर्न प्रारम्भीक चरणमा प्रेरणा प्रदान गर्नुहुने प्राध्यापक, सह-प्राध्यापक र अन्य आदरणीय गुरुवर्गहरु प्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्न चाहन्छु ।

यसैगरी शोधपत्र तयार गर्न मलाई सहयोग , सल्लाह र जागर प्रदान गर्नुहुने श्री विजय अधिकारी साथै यस शोधपत्रलाई शुद्ध र आकर्षक रूपमा कम्प्युटरमा टाइप गरि सहयोग पुऱ्याउनु हुने कीर्तिपुर स्थित एस.कम्युनिकेशन कम्प्युटर सेन्टरलाई पनि धन्यवाद दिन चाहन्छु । अध्ययन क्षेत्रमा तथ्याङ्क संकलनका क्रममा सहयोग गर्ने दिदी कमला पराजुली ज्यू, सम्पूर्ण परिवार साथै साथीहरु र मलाई आवश्यक सन्दर्भ पाठ्यपुस्तक उपलब्ध गराएर सहयोग गर्नुहुने केन्द्रीय पुस्तकालय कीर्तिपुरका कर्मचारीहरु प्रति हृदय देखी नै धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

शोभा अधिकारी

समाजशास्त्र/मानवशास्त्र केन्द्रीय विभाग

विषयसूची

	पृष्ठ
सिफारिस पत्र	क
स्वीकृति पत्र	ख
कृतज्ञता ज्ञापन	ग
विषयसूची	घ-च
तालिका सूची	छ
अध्याय १ परिचय	१-९
१.१ अध्ययनको पृष्ठभूमि	१
१.२ समस्याको कथन	५
१.३ अध्ययनको उद्देश्य	६
१.४ अध्ययनको महत्व	७
१.५ संगठनात्मक ढाँचा	८
अध्याय २ सन्दर्भ साहित्यको अवलोकन	१०-१८
२.१ विश्वव्यापी सन्दर्भमा	१०
२.२ नेपालको सन्दर्भमा	१२
२.३ महिला विरुद्धको घरेलु हिंसाको अवधारणात्मक खाका	१७
अध्याय ३ अनुसन्धान पद्धती	१९-२७
३.१ अनुसन्धान क्षेत्रको छनौट र यसको औचित्य	१९
३.२ अनुसन्धान ढाँचा	१९
३.३ अध्ययनको समग्रता र छनौट	२०

३.४	तथ्यहरुको स्रोत तथा प्रकृति	२०
३.५	तथ्याङ्क संकलन विधिहरु	२१
	३.५.१ प्राथमिक स्रोत	२१
	३.५.१.१ अर्न्तवार्ता	२१
	३.५.१.२ व्यक्तिगत अध्ययन	२२
	३.५.१.३ प्रमुख जानकार व्यक्तिहरुसँगको अर्न्तवार्ता	२२
	३.५.२ द्वितीय स्रोत	२३
	३.५.३ तथ्याङ्क विश्लेषण र प्रस्तुतीकरण	२३
३.६	अध्ययनको सीमा	२३
३.७	गोपनियता	२४
३.८	अध्ययन क्षेत्रको सामान्य परिचय	२४
	३.८.१ भौगोलिक अवस्था	२४
	३.८.२ दाउन्ने देवी गा.वि.स	२५
	३.८.३ दाउन्ने देवी गा.वि.स.वडा नं ५	२५
	३.८.३.१ दाउन्ने देवी गा.वि.स.को सामाजिक अवस्था	२६
	३.८.३.२ दाउन्ने देवी गा.वि.स.को आर्थिक अवस्था	२६
	३.८.३.३ दाउन्ने देवी गा.वि.स.को शैक्षिक अवस्था	२६
	३.८.३.४ दाउन्ने देवी गा.वि.स.को स्वास्थ्य स्थिति	२६
	३.८.३.५ धार्मिक तथा भाषिक स्थिति	२७
३.९	घरेलु हिंसा पीडित महिलालाई हेर्ने सामाजिक संस्थाको परिचय	२७
	३.९.१ दाउन्ने देवी पारालिगल कमिटी	२७

अध्याय ४ उत्तरदाता महिलाको सामाजिक तथु आर्थिक पृष्ठभूमि	२९-३९
४.१ जनसंख्या	२९
४.२ उत्तरदाता महिलाको विवरण	३०
४.३ परिवारको प्रकार	३१
४.४ जातिगत विवरण	३२
४.५ धर्म	३३
४.६ शैक्षिक अवस्था	३४
४.७ आर्थिक अवस्था	३६
४.८ उत्तरदाता महिला प्रति गरिने घरेलु हिंसाको बेलाको विवरण	३८
अध्याय ५ उत्तरदाता महिलाले भोगेका हिंसाको घरेलु हिंसाका कारण, समस्या र धारणा	४०-५८
५.१ महिला विरुद्धको घरेलु हिंसा	४०
५.२ घरेलु हिंसाका प्रकारहरु	४१
क) शारीरिक हिंसा	४२
ख) मानसिक हिंसा	४५
ग) यौनजन्य हिंसा	५१
५.३ घरेलु हिंसाका कारणहरु	५४
५.४ महिला विरुद्ध हिंसा सम्बन्धी उत्तरदाता महिलाहरुको धारणाहरु	५६
५.५ उत्तरदाता महिलाहरुले हिंसा बताएको वा नबताएको विवरण	५७
५.६ हिंसाबाट पीडित भएका उत्तरदाता महिलाहरुको सहायताको विवरण	५८
अध्याय ६ साराशं र निश्कर्ष	५९- ६५
६.१ साराशं	५९

६.२ निश्कर्ष

६३

सन्दर्भ सामाग्री

६६-६८

अनुसुचि १ प्रश्नावली

अनुसुचि २ प्रमुख जानकार व्यक्तिहरुको लागी प्रश्नावली

तालिका सूची

क्र.सं	नाम	पेज नं.
तालिका नं. १	पारालिगल कमिटीमा २०६७ सालमा दर्ता भएका घटनाहरू	२८
तालिका नं. २	उमेर र लिङ्ग अनुसार महिलाहरूको पारिवारिक विवरण	२९
तालिका नं. ३	उमेर र लिङ्ग अनुसार उत्तरदाताहरूको विवरण	३०
तालिका नं. ४	उत्तरदाता महिलाहरूको परिवारको प्रकार	३१
तालिका नं. ५	उत्तरदाता महिलाहरूको जातिगत विवरण	३२
तालिका नं. ६	उत्तरदाता महिलाहरूले मान्ने धर्मको विवरण	३३
तालिका नं. ७	महिलाको श्रीमानहरूको शैक्षिक विवरण	३४
तालिका नं. ८	उत्तरदाताको परिवारको मुख्य आम्दानीको स्रोतको विवरण	३६
तालिका नं. ९	उत्तरदाताको श्रीमानहरूको पेशागत विवरण	३७
तालिका नं. १०	पेशाको आधारमा महिलाहरूको कामको विवरण	३८
तालिका नं. ११	उत्तरदाता महिला प्रति गरिने घरेलु हिंसाको बेलाको विवरण	३९
तालिका नं. १२	उत्तरदाता महिलाहरूले भोगेका हिंसाका प्रकारहरू	४१
तालिका नं. १३	शारीरिक हिंसामा परेका उत्तरदाता महिलाहरू	४३
तालिका नं. १४	शारीरिक हिंसाका कारण शारीरिक समस्या भोगेका महिलाहरू	४५
तालिका नं. १५	श्रीमानबाट मानसिक हिंसामा परेका उत्तरदाता महिलाहरू	४६
तालिका नं. १६	परिवारबाट मानसिक हिंसाका परेका उत्तरदाता महिलाहरू	४८
तालिका नं. १७	मानसिक हिंसाबाट मानसिक समस्या भोगेका महिलाहरू	४९
तालिका नं. १८	उत्तरदाता महिलालाई हिंसा दिने व्यक्तिहरू	५०
तालिका नं. १९	श्रीमानबाट यौनजन्य हिंसा भोगेका महिलाहरू	५२
तालिका नं. २०	यौनजन्य हिंसाका कारण स्वास्थ्य समस्या भोगेका महिलाहरू	५३
तालिका नं. २१	उत्तरदाता महिला माथिको घरेलु हिंसाका कारणहरू	५४
तालिका नं. २२	उत्तरदाता महिलाहरूले हिंसा बताएको वा नबताएको विवरण	५७
तालिका नं. २३	पीडित महिलालाई आवश्यक पर्ने सेवाहरूको विवरण	५८